

BALKANS ACT NOW!

BALKANSKA DEKLARACIJA o suzbijanju trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića

Zagreb, 19. septembar 2013.

Ovaj projekat se finansira od strane Evropske Unije

Ko-finansijer projekta je Republika Francuska

Uvod

Uprkos naporima koji se već duže od jedne decenije ulažu kako bi se stalo na put trgovini ljudima, prisilnom radu, ropstvu i pojavama nalik ropstvu, naše države i dalje ne uspevaju da postignu značajnije rezultate u iskorenjivanju ovih oblika kršenja ljudskih prava. Uzrok tome jesu neispunjavanje obaveza preuzetih potpisivanjem međunarodnih ugovora i suštinsko nerazumevanje potreba žrtava trgovine ljudima.

Prava žrtava se sistematski narušavaju, naročito prava na slobodu, bezbednost, slobodu kretanja i privatnost. Žrtve skoro nikada ne dobijaju nadoknadu za pretrpljenu patnju, dok je kažnjavanje žrtava se za dela koja su bile primorane da izvrše i koja su direktna posledica njihove eksploatacije i dalje prisutno u praksi. Uz to, korupcija i dalje ostaje ključna prepreka na putu ka ostvarenju pravde.

Bez političke volje, napora, novca i istinske posvećenosti zaštititi ljudskih prava, trgovina ljudima i eksploatacija ljudskih bića i dalje će cvetati.

Stoga snažno apelujemo

- Na sve uključene aktere da priznaju da biti žrtva trgovine ljudima podrazumeva poniženje, stid, strah i doživotnu traumu, kao i da uzmu u obzir ovu činjenicu prilikom svakog koraka koji preduzimaju u polju borbe protiv trgovine ljudima
- Na naše države da osiguraju bezbedno okruženje u kome će se prema svakoj žrtvi odnositi dostojanstveno i sa poštovanjem, kao i da prepoznaju potrebu koordiniranog delovanja sa organizacijama civilnog društva
- Na organe unutrašnjih poslova i pravosudne organe da obezbede postizanje pravde.

Ovo podrazumeva

- Da se prema žrtvama odnosi sa poštovanjem
- Da se žrtvama omogućava da ostvare svoja prava i ponovo zadobiju kontrolu nad sopstvenim životom
- Da se deci obezbeđuje poseban tretman i prava koja im pripadaju
- Da se ne preduzimaju mere kojima se narušavaju ljudska prava žrtava, ili prava bilo koje druge grupe na koju mogu uticati mere usmerene na borbu protiv trgovine ljudima
- Da se žrtve identifikuju na odgovarajući i pro-aktivan način
- Da se osigura pomoć žrtvama od strane obučenih i profesionalnih pružalaca usluga
- Da se na propisan način vode istražni i sudski postupak protiv trgovaca ljudima i osoba koje eksploatišu ljudska bića
- Da se osigura da imena i identitet žrtava ne postanu poznati javnosti
- Da se izbegava višestruko uzimanje iskaza u krivičnom postupku, nepotrebno ispitivanje o privatnom životu žrtava, direktno sučeljavanje sa počinocima i svedočenje u sudnici koja je otvorena za javnost
- Da se žrtve ne kažnjavaju za prestupe koji su direktna posledica njihove eksploatacije

- Da se spreči da trgovci ljudima i osobe koje eksploatišu ljudska bića profitiraju od krivičnog dela koje su počinili
- Da se uklone prepreke kako bi žrtve mogle da ostvare naknadu štete
- Da se kažnjava korupcija i zloupotrebe moći kojima se narušava interes žrtava trgovine ljudima

BALKANSKA DEKLARACIJA
o suzbijanju trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića¹
Zagreb, 19. septembar 2013.

Mi, dole potpisane organizacije civilnog društva (OCD)²:

- 1) Osvrćući se na obaveze koje su naše Države preuzele na sebe potpisivanjem međunarodnih i evropskih dokumenata, a kojima su se obavezale da spreče i bore se protiv trgovine ljudima i eksploatacije³ ljudskih bića, kao i da žrtvama obezbede odgovarajuće vrste pomoći;
- 2) Uzimajući u obzir činjenicu da iste uključuju obavezu⁴ da se:
 - Inkriminišu trgovina ljudima i različiti oblici eksploatacije do kojih trgovina ljudima dovodi tj. prinudni rad ili usluge, uključujući seksualne usluge, servitut, uključujući seksualni servitut, ropstvo i prakse nalik ropstvu, uključujući prinudu na brak i dužničko ropstvo, kao i svi oblici eksploatacije dece
 - Uspostave politike za prevenciju trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića
 - Uspostave odgovarajući mehanizmi za brzo i pouzdano identifikovanje žrtava trgovine ljudima
 - Propisno istraže i procesuiraju slučajevi trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića
 - Pruže pomoć i zaštita žrtvama, uključujući i zaštitu njihove bezbednosti i privatnosti, kao i zaštitu od daljih povreda prava
 - Žrtvama obezbede odgovarajući i delotvorni pravni lekovi, uključujući pravnu pomoć, kompenzaciju i garanciju neponavljanja zločina
 - Obezbedi da se žrtve ne gone, niti kažnjavaju za krivična dela koja su počinjena kao direktna posledica njihove eksploatacije i izloženosti trgovini ljudima
 - Obezbedi da se žrtve ne zadržavaju u imigracionom pritvoru, niti stavljaju u neku drugu vrstu pritvora, uključujući i skloništa u kojima im je ograničena sloboda kretanja
 - Obezbedi da se merama borbe protiv trgovine ljudima ne vrši diskriminacija na temelju rase, pola, etničke pripadnosti, ili nekog drugog statusa, kao što je nekadašnji, ili sadašnji rad u seksualnoj industriji, niti da se njima krše utvrđena prava;
- 3) Snažno tvrdeći da politike borbe protiv trgovine ljudima moraju u sebi integrisati pristup zasnovan na ljudskim pravima, koji obuhvata bazične principe ljudskih prava, uključujući pravo na participaciju, osnaživanje i nediskriminisanje;
- 4) Protiveći se merama borbe protiv trgovine ljudima kojima se mogu ugroziti ljudska prava žrtava trgovine, ili drugih grupa koje podležu zakonima, politikama ili merama vezanim za borbu protiv trgovine ljudima, kao što su seksualni radnice i radnici, (žene) migranti, osobe

koje traže azil ili manjinske grupe, odnosno merama koje mogu doprineti njihovoj marginalizaciji, ili stigmatizaciji;

- 5) Iz perspektive ljudskih prava, od primarne važnosti je boriti se protiv eksploatacije ljudskih bića, bez obzira na način na koji su ona dospela u ovu situaciju, kao i bez obzira na činjenicu da li se slučaj odnosi na lice sa zakonitim prebivalištem ili ilegalnog migranta;
- 6) Snažno ističući da politike prevencije trgovine ljudima treba da se bave faktorima koji povećavaju podložnost trgovini ljudima i eksploataciji ljudskih bića, kao što su siromaštvo, diskriminacija, stigmatizacija, društvena isključenost, potražnja za jeftinom radnom snagom koja je podložna eksploataciji i nedostatak zaštite radnika, a njihov cilj bi trebalo da bude osnaženje ljudi, njihovih kapaciteta, veština i sposobnosti da promene situaciju u kojoj se nalaze, stanu u odbranu svojih prava i povrate kontrolu nad sopstvenim životima;
- 7) Potvrđujući pravo svake žrtve trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića da bude tretirana sa poštovanjem koje svakom pojedincu duguje društvo, a naročito državni organi, kao i sa posebnim naglaskom na potrebu da se najpažljivije uzmu u obzir posledice trgovine ljudima od kojih žrtve pate;
- 8) Uočivši da se Hrvatska, Bosna i Hercegovina, BJR Makedonija i Srbija suočavaju sa velikim brojem zajedničkih problema koji se odnose na trgovinu ljudima i posledične fenomene prinudnog rada i ropskog odnosa, uprkos naporima da se stane na put ovakvom kršenju ljudskih prava, koji traju već duže od jedne decenije;
- 9) Uočivši da je veliki broj ovih problema direktno povezan sa potrebom da se obezbede pomoć i zaštita za žrtve trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića, kao i poštovanje njihovih prava, naročito prava na slobodu kretanja, na život, slobodu i bezbednost, kao i na privatni i porodični život;
- 10) Smatrajući da obeštećenje za pričinjenu nepravdu predstavlja fundamentalni pravni princip, i izražavajući zabrinutost zbog nedostatka primene postojeće pravne regulative koja se odnosi na prava žrtava, uključujući prava na informisanost, pristup pravnoj pomoći, nadoknadu za pretrpljenu štetu, zaštitu privatnosti i bezbednosti, kao i pravo da budu plaćeni za izvršene usluge;
- 11) Zabrinuti zbog tendencije država, međunarodnih organizacija i drugih aktera da formiraju i održavaju baze podataka u kojima su lični podaci žrtava, a bez njihovog znanja i/ili slobodnom voljom datog pristanka zasnovanog na informisanosti, kao i usled sa time povezanog rizika da će ti podaci biti zloupotrebljeni, istovremeno naglašavajući da je od ključnog značaja da žrtve imaju poverenja da OCD i drugi pružaoci pomoći njihove podatke tretiraju kao sasvim poverljive;
- 12) Uočivši potrebu i obavezu da se istraži uloga koju korupcija i umešanost ili saučesništvo javnog sektora imaju u omogućavanju trgovine ljudima i sprečavanju krivičnog gonjenja trgovaca i osoba koje eksploatišu ljudska bića;
- 13) Uvereni da delotvorno suzbijanje trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića zahteva zajedničko, koordinirano i komplementarno delovanje države, međunarodnih organizacija, kao i civilnog društva koje je po svojoj prirodi neophodna dopuna državnih institucija;
- 14) Naglašavajući da sve OCD potpisnice ove Deklaracije spaja veliki broj zajedničkih vrednosti i principa, i prisećajući se da civilno društvo ima ključnu ulogu u održavanju i jačanju demokratskih procesa i vladavine prava, u nadzoru i zastupanju ljudskih prava i pozivanju svojih vlada na njihovo poštovanje;

POZIVAMO NAŠE VLADE DA

Istraga i gonjenje u slučajevima trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića

- I Inkriminišu, propisno istraže i na adekvatan način kazne sve oblike trgovine ljudima, prinudnog rada i usluga, servituta i praksi nalik ropstvu, kao i da prošire dejstvo trenutno postojećih zaštitnih mera namenjenih žrtvama trgovine ljudima na žrtve svih gorepomenutih dela;
- II Obezbede da svi ljudi budu podjednako zaštićeni od trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića, bez diskriminacije, uključujući domaće državljane i migrante, muškarce i žene, seksualne radnice i manjinske grupe;
- III Razviju pro-aktivna sredstva u istražnom postupku bez potrebe da se oslanjaju na saradnju i svedočenje žrtava, a kombinujući obaveštajne aktivnosti, ljudsku i tehničku prismotru, tajne operacije (kada su one dozvoljene zakonom) i standardne istražne postupke. Pro-aktivnom istragom postiže se uspešnije gonjenje prestupnika, i uzima se u obzir problematičnost suočavanja žrtava sa osobama koje su ih eksploatisale, i toga da žrtve mogu i ne moraju biti u stanju ili voljne da protiv njih svedoče.
- IV Obezbede da svi akteri koji učestvuju u istrazi i gonjenju u slučajevima trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića prolaze redovne i delotvorne obuke, poseduju veštine i znanja koji su im neophodni kako bi sa pouzdanošću prepoznali žrtvu trgovine ljudima i osigurali poštovanje njenih prava, te razumeli ljudska prava u kontekstu trgovine ljudima i sa njom povezanih praksi;

Obezbeđivanje prava žrtve

- V Implementiraju mere kako bi obezbedile da žrtve trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića od prvog kontakta sa vlastima pa nadalje imaju pristup besplatnom i kvalifikovanom pravnom savetu i zastupanju, uključujući i slučajeve potraživanja nadoknade za pretrpljenu štetu;
- VI Obezbede da, u saradnji sa OCD, odgovarajuća pomoć bude na raspolaganju, dostupna i na odgovarajući način finansirana, bez obzira na spremnost ili sposobnost žrtve da sarađuje u postupku, i uključujući, tamo gde je to potrebno, izdavanje i/ili obnavljanje boravišne dozvole;
- VII Obezbede da pomoć bude usredsređena na podršku žrtvama da ponovo izgrade svoj život i reintegrišu se u društvo, da bude primerena godinama, polu i potrebama žrtve, da se pruža od strane specijalizovanih pružalaca usluga, a uz poverenje i pristanak žrtve, kao i da bude u skladu sa definisanim međunarodnim standardima;
- VIII Obezbede da žrtve strane i domaće nacionalnosti imaju jednako pravo na period refleksije. Trajanje ovog perioda moralo bi da bude dovoljno da se postigne njegova svrha, a to je da se omogući žrtvama da se oporave i donesu informisanu odluku koja se tiče saradnje sa organima vlasti;
- IX Obezbede da žrtvama koje su strani državljani budu dostupne privremene boravišne dozvole tokom trajanja krivičnog i drugih pravnih postupaka, uključujući i one za dobijanje obeštećenja, kao i da tokom ovog perioda one imaju pristup pomoći i zaštiti u istoj meri kao i žrtve domaće nacionalnosti.

Princip nekažnjavanja

- X Obezbede da se obaveze negonjenja i/ili nekažnjavanja žrtava trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića za krivična dela i administrativne prestupe koji su nastali usled, ili su u direktnoj vezi sa činjenicom da su ove osobe bile žrtve trgovine i/ili eksploatacije ljudskih bića, delotvorno sprovode u okviru krivičnogpravnog sistema i prakse;
- XI Obezbede da, onda kada se jave indicije da je osumnjičeno lice žrtva trgovine ljudima ili eksploatacije ljudskih bića, ta osoba dobije tretman žrtve i svedoka ozbiljnog krivičnog dela, te da se svako gonjenje za krivična dela nastala usled, ili u direktnoj vezi sa činjenicom da je ta osoba bila žrtva trgovine ljudima i/ili eksploatacije ljudskih bića, prekine u najkraćem mogućem roku;

Krivična istraga i postupak

- XII Preduzmu neophodne mere kako bi se žrtve zaštitile od nezakonitog zadiranja u njihovu privatnost i narušavanja njihove bezbednosti, kao i da se žrtve i njihove porodice, tamo gde je to neophodno, zaštite od zastrašivanja i odmazde od strane osumnjičenih pre početka, tokom trajanja i nakon završetka krivičnog postupka;
- XIII Obezbede odgovarajuću obuku policije i pravosudnih organa, kao i da, tamo gde je shodno, usvoje neophodne mere kako bi se garantovalo da žrtve trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića dobiju poseban tretman pun poštovanja, čime se sprečava njihova sekundarna viktimizacija, uključujući izbegavanje
 - Neprimerenog i prezrivotog tretmana od strane policije, tužilaštva i suda tokom istrage, gonjenja i suđenja
 - Nepotrebnog ispitivanja u vezi sa privatnim i/ili seksualnim životom i istorijom žrtve
 - Nepotrebno ponavljanje uzimanja iskaza tokom istrage, gonjenja i suđenja
 - Direktnog suočavanja, kao što je vizuelni kontakt između žrtve i optuženih tokom davanja svedočenja (npr, uz korišćenje audio-vizuelnih sredstava)
 - Svedočenja u sudnici otvorenoj za javnost;

Dostupnost nadoknade štete

- XIV Obezbede da pored zakonske postoji i praktična mogućnost da žrtve trgovine ljudima delotvorno dobiju nadoknadu materijalne i nematerijalne štete koja im pričinjena. Postojeće odredbe koje se na ovo odnose biće u potpunosti primenjivane i dostupne, a postupci će biti što je moguće kraći, dok se istovremeno ograničava izloženost žrtve sekundarnoj viktimizaciji. Odgovornost za naplatu dosuđenih potraživanja biće na državnim organima, a ne na žrtvi;
- XV Obezbede da policija informiše žrtve o mogućnostima koje stoje na raspolaganju za dobijanje nadoknade, kao i da beleži, zajedno sa iskazom žrtve, i relevantne podatke o materijalnoj i nematerijalnoj šteti koju je žrtva pretrpela;
- XVI Obezbede da žrtve imaju pristup postojećim mehanizmima nadoknade za žrtve umišljajnih nasilnih krivičnih dela, i tamo gde je to neophodno, prilagode regulativu kako bi se obezbedilo plaćanje nadoknade od strane države, onda kada se obeštećenje ne može dobiti od trgovaca ili eksploatatora, npr. kroz uspostavljanje Fonda za žrtve namenjenog žrtvama teških krivičnih dela;
- XVII Preduzmu neophodne mere kako bi obezbedilo da

- Nadležni organi imaju pravo da zaplene i konfiskuju sredstva i prihode ostvarene krivičnim delom trgovine ljudima
- Prihodi dobijeni konfiskovanjem sredstava i prihoda nastalih krivičnim delima trgovine ljudima i eksploatacije budu upotrebljeni za obeštećenje žrtava;

XVIII Preduzmu neophodne mere da se obezbedi da postojeće procedure i pravila za dobijanje naknade štete budu razumljiva, brza i da ne ugrožavaju efikasnost ostvarivanja prava na naknadu štete.

Zaštita privatnosti i bezbednosti

- XIX Preduzmu neophodne mere kako bi se obezbedilo da pristup pomoći ne bude uslovljen žrtvinim pristankom da svoje lične podatke podeli sa organima vlasti i da pružaoci pomoći žrtvama ne budu prinuđeni da podatke o svojim korisnicima dele sa državnim organima, uključujući policiju;
- XX Obezbede da se lični podaci žrtava prikupljaju isključivo u specifične, eksplicitno definisane i legitimne svrhe i u okviru zadataka nadležnih organa, a da se obrađuju samo u iste one svrhe zbog kojih se i prikupljaju. Obrada ovih podataka mora biti zakonita, primerena, relevantna i ne sme prevazilaziti svrhu zbog koje su podaci prikupljeni, a mora se uzeti u obzir i to da se podaci o bavljenju žrtve prostitucijom kvalifikuju kao „osetljivi podaci“ i da se u odnosu na njih primenjuje strožiji režim;
- XXI Preduzmu neophodne korake kako bi obezbedile da, tamo gde je to moguće, slobodno dat informisani pristanak žrtve bude neophodan preduslov za prikupljanje i druge vrste obrade njenih ličnih podataka, da žrtva ima pristup podacima koji se o njoj čuvaju, kao i da se lični podaci žrtve brišu ili postaju anonimni onda kada više nisu potrebni u svrhu zbog koje su bili prikupljeni;
- XXII Podignu svest, zajedno sa svim uključenim stranama, u pogledu potrebe da se zaštite poverljivost podataka o žrtvama i njihova privatnost, kao i svest o povezanim rizicima zloupotrebe podataka;
- XXIII Obezbede da žrtve trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića imaju pristup merama zaštite privatnosti i bezbednosti, uključujući i programe zaštite svedoka. Ove mere treba da budu lako dostupne, primenjivane u skladu sa individualnom procenom rizika, a konstruisane tako da ne narušavaju slobode žrtve, naročito slobodu kretanja;
- XXIV Preduzmu neophodne pravne i druge mere kako bi obezbedile da žrtve trgovine i eksploatacije koje su strani državljani ne budu vraćane u svoje zemlje i da dobiju pravo da apliciraju za boravišnu dozvolu iz humanitarnih razloga, onda kada postoji osnovana sumnja da bi se povratkom ugrozila njihova bezbednost, ili bezbednost njihovih porodica, ili da bi se na taj način one izložile riziku od ponovne trgovine ljudima, gonjenja ili društvene isključenosti. Povratku uvek treba da prethodi procena rizika posebno napravljena od strane više aktera, a koja treba da obuhvata i konsultacije sa OCD;

Nepritvaranje

- XXV Obezbede da (potencijalne) žrtve trgovine i eksploatacije ne budu zadržavane u centrima za imigrante, drugim vrstama pritvora, ili skloništima u uslovima koji nalikuju na pritvorske. Ovim se krši njihovo pravo slobode kretanja, a žrtve se stavljaju u situaciju u kojoj ih sada, umesto trgovaca, država lišava slobode;
- XXVI Obezbede da se deca žrtve trgovine ljudima ne smeštaju u zatvorene ustanove, osim onda kada se može dokazati da je to u njihovom najboljem interesu i nema neke druge prikladne

alternative za njihovu zaštitu, a u takvim slučajevima se to čini na najkraći mogući period uz periodično revidiravne odluke o takvom smeštaju;

- XXVII Obezbede da osoblje imigracionih centara i pritvorskih jedinica bude adekvatno obučeno i kvalifikovano da prepozna žrtvu trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića kako bi moglo da spreči njeno pritvaranje;

Borba protiv korupcije

- XXVIII Obezbede da se sve politike usmerene na borbu protiv trgovine ljudima bave i svim vrstama korupcije i njenim uzrocima, te da uključuju preventivna i represivna strateška rešenja;
- XXIX Preduzmu konkretne korake kako bi se pozabavile uključenošću i saučesništvom javnog sektora u trgovini ljudima i eksploataciji ljudskih bića, kao i da oštro kazne svakog zvaničnika koji je učestvovao ili bio saučesnik u ovakvim praksama, uključujući i zabranu vršenja javne dužnosti.

¹ Ova Deklaracija je razvijena u okviru zajedničkog projekta „Balkans ACT NOW“ u kome su učestvovalе organizacije civilnog društva iz Srbije (Astra), Hrvatske (PSD), BJR Makedonije (Otvorena porta – La Strada) i Bosne i Hercegovine (Međunarodni forum solidarnosti – Emmaus) u saradnji sa Helsinškim odborom iz Holandije i francuskim organizacijama ALC i Comité Contre l’Esclavage Moderne, a koji je za cilj imao borbu protiv trgovine ljudima i eksploatacije ljudskih bića kroz prinudni rad ili uslove nalik ropstvu i zaštitu prava žrtava ovih krivičnih dela.

² U okviru ove Deklaracije, OCD se definiše kao bilo koja neprofitna organizacija ili asocijacija nastala na osnovu prava na okupljanje, a koja nije politička organizacija i nije regulisana državnim zakonom.

³ U okviru ove Deklaracije, eksploatacija podrazumeva prinudni rad i usluge, uključujući prinudne seksualne usluge; ropstvo, uključujući seksualno ropstvo; servitut, uključujući seksualni servitut; i prakse nalik ropstvu, uključujući dužničko ropstvo, služenje i servilne oblike braka.

⁴ Ove obaveze su zasnovane na sledećim međunarodnim i evropskim instrumentima: Protokol UN za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom, koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (Čl. 5, 6, 9, 14 i 19); Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (Čl. 8, 14 i 25); Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (Čl. 3, 5, 6, 10 - 12, 14, 15, 18, 26, 28, 35 i 40); Evropska Konvencija o ljudskim pravima (Čl. 4, 5, 13, 14); sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (*Siliadin Protiv Francuske*, reg. br. 73316/01, 26.jul 2005.; *Rantsevaprotiv Kipra i Rusije*, reg. br. 25965/04, 7.januara 2010.; *C.N. i V. protiv Francuske*, reg. br. 67724/09, 11.oktobra 2012.; *C.N. protiv Velike Britanije*, reg. br. 4239/08, 13.novembra 2012.); Direktiva 2011/36/EU Evropskog Parlamentar Saveta od 5.aprila 2011.o Prevenciji i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava trgovine (Čl. 2-6, 8, 9, 11-16, 17, 18); 2004/81/EC Direktiva Saveta o boravišnim dozvolama koje se izdaju državljanima trećih država koji su žrtve trgovine ljudima ili su bili predmet akcije kojom je omogućena ilegalna imigracija, a koji sarađuju sa nadležnim organima; Konvencija o suzbijanju trgovine robljem i ropstva, 1926; Dopunska konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem, i institucija i praksi sličnih ropstvu, 1956; Konvencija o prinudnom i obaveznom radu, ILO C29; Konvencija o ukidanju prinudnog rada, ILO C 105; Međunarodna povelja građanskih i političkih prava (Čl. 2, 8, 9, 12, 14, 26); Međunarodna konvencija o ekonomskim, društvenim i kulturnim pravima (Čl. 2, 3, 10); Konvencija o pravima deteta (Čl. 2, 3, 20, 25, 34-36); Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (Čl. 2); Međunarodna konvencija o eliminisanju svih oblika rasne diskriminacije (Čl. 2, 5 i 6); Konvencija koja se tiče zabrane i trenutne akcije za eliminisanje najgorih oblika dečijeg rada, ILO C 182 (Čl. 7); Konvencija o migraciji i zapošljavanju, ILO C 97 (revidirana); Konvencija o radnicima migrantima, ILO C143; Konvencija o privatnim agencijama za zapošljavanje, ILO C181; Konvencija o domaćim radnicima, ILO C 189; Konvencija Saveta Evrope o zaštiti pojedinaca od automatskog obrađivanja ličnih podataka od 28.januara 1981., ETS br. 108; Direktiva 95/46/EC Evropskog Parlamenta i Saveta od 24.oktobra 1995.o zaštiti pojedinaca od obrade ličnih podataka i slobodnog kretanja takvih podataka; 2001/220/JHA Okvirna odluka Saveta o položaju žrtava u krivičnom postupku; Direktiva Saveta 2004/80/EC od 29.aprila 2004.kojase odnosi na nadoknadu žrtvama zločina; 2008/977/JHA Okvirna odluka Saveta o zaštiti ličnih podataka obrađenih u okviru saradnje policije i sudstva u krivičnom postupku; Direktiva 2009/52/EC Evropskog Parlamenta i Saveta od 18.juna 2009.kojom se propisuju minimalni standard sankcionisanja i mere protiv poslodavaca državljana trećih država koji ilegalno borave u zemlji; Direktiva 2012/29/EU o uspostavljanju minimalnih standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih dela.

